

Nefndasvið Alþingis
b.t. Selmu Hafliðadóttur, nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 27. feb. 2008

Umsögn um: frumvarp til laga um breytingu á barnalögum, nr. 76/2003, með síðari breytingum. (135 löggjafarþing 2007-2008. Þskj. 159 – 149 mál)

Barnaheill vilja hér ítreka þá grundvallarreglu barnaréttarins og Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna að ávallt beri að hafa hag og þarfir barnsins að leiðarljósi þegar málefni þess eru ráðin, sama hver þau eru, og á það einnig við í umgengnis- og/eða forsjármálum.

Barnaheill vilja einnig taka það fram að í athugasemdum samtakanna er alltaf átt við foreldra sem bæði eru vel hæfir uppalendur og þar sem engin sérstök atriði mæla gegn því að forsjá sé sameiginleg og umgengni sem jöfnust.

Athugasemdir Barnaheilla um breytingatillögur í frumvarpinu eru eftirfarandi:

1. Að karlmaður sem telur sig föður barns geti höfðað barnsfaðernismál þótt barnið sé feðrað.

Barnaheill styðja þessa breytingu. Að mati samtakanna er eðlilegt að tryggja karlmanni heimild til að höfða barnsfaðernismál ef hann telur sig föður barns og er það í samræmi við 1. gr. barnalaga sem mælir skýrt fyrir um rétt barns til að þekkja báða foreldra sína.

2. Foreldrar með sameiginlega forsjá verða að ákveða sameiginlega flutning lögheimilis barnsins.

Að mati Barnaheilla er það grundvallaratriði að foreldrar hafi samráð um flutning. Samtökin telja það hins vegar orka tvímælis að sett sé í lög ákvæði sem bannar öðru hvoru foreldrinu að flytja. Barnaheill leggja í staðinn til að ef upp kemur ágreiningur um flutning að foreldrar verði skyldaðir samkvæmt lögum að leita ráðgjafar hjá fagaðila og komast þannig að samkomulagi. Samtökin leggja áherslu á að slík ráðgjöf verði greidd af opinberum aðilum þannig að foreldrar geti ekki komið sér hjá ráðgjöf vegna þess að þau hafi ekki efni á henni.

3. Að meginreglan verði sú að forsjá barns færast til langlífari kynforeldrisins án tillits til þess hvort foreldrar hafi farið saman með forsjána eða ekki. Foreldri getur þó áfram gert yfirlýsingu um aðra ráðstöfun.

Barnaheill styðja þessa breytingu þegar forsjá foreldra hefur verið sameiginleg.

Ef forsjáin hefur ekki verið sameiginleg finnst Barnaheillum skipta máli hver sé ástæða þess fyrirkomulags. Ef langlífari kynforeldrið hefur til dæmis misst forsjána vegna vanhæfis telja samtökin ekki að forsjáin eigi að færast til viðkomandi nema aðstæður hafi breyst verulega og sú ráðstöfun sé talin barninu vera fyrir bestu.

Barnaheill telja afar mikilvægt að í þeim tilvikum sem forsjáin hefur ekki verið sameiginleg verði hvert tilvik metið fyrir sig út frá því sem barninu er fyrir bestu. Mikilvægt er að forsjárskipanin verði ákvörðuð með hliðsjón af þörfum barnsins og hag þess, en ekki af þörfum foreldrisins sem í hlut á.

4. Að foreldrar geti samið svo að lögheimili barns verði hjá þeim báðum.

Barnaheill styðja þessa breytingu. Samtökin sjá ekkert því til fyrirstöðu að foreldrar geti samið svo um sín á milli ef þau kjósa það og ef það er barninu fyrir bestu að lögheimilið sé hjá þeim báðum.

5. Að hægt verði framvegis að dæma sameiginlega forsjá.

Barnaheill styðja þessa breytingu með þeim fyrirvara að sáttameðferð og fræðsla verði lögbundin fyrir fólk sem vill slíta sameiginlegri forsjá, á fyrstu stigum dómsmálsins. Samtökunum þykir mikilvægt að áður en ákvörðun er tekin um að slíta sameiginlegri forsjá verði foreldrar skyldaðir til að sækja viðtalsmeðferð hjá sérfræðingi sem gefur síðan álit um hvort hann telji að raunverulegar forsendur séu fyrir því að forsjáin verði sameiginleg. Það er að segja hvort þessir tilteknu foreldrar séu líklegir til að vinna saman eða geta unnið saman að farsælu uppeldi barnsins þannig að bestu hagsmunir þess séu tryggðir. Að mati Barnaheilla er góð samvinna foreldra forsenda þess að hægt sé að dæma sameiginlega forsjá. Barnaheill leggja áherslu á að fyrirnefnd sáttameðferð og fræðsla verði greidd af opinberum aðilum og fari fram á fyrstu stigum dómsmálsins.

6. Að dómari geti ákveðið svo rúma umgengni að barnið dvelji allt að sjö daga af hverjum fjórtán hjá því foreldri, sem það á ekki lögheimili hjá.

Barnaheill styðja það að dómari hafi svigrúm til að ákveða svo rúma umgengi ef það er talið barninu fyrir bestu og foreldrar hafa ekki náð samkomulagi þar að lútandi. Samtökin leggja hins vegar ríka áherslu á að barn komi aldrei til með að þurfa að ganga í fleiri en einn skóla.

7. Að í bráðabirgðaforsjársmáli verði óheimilt að slíta sameiginlegri forsjá nema skýrir hagsmunir barnsins krefjist þess.

8. Að dómari í bráðabirgðaforsjársmáli geti ákveðið að barn skuli búa allt að sjö daga af hverjum 14 hjá því foreldri sem ekki er úrskurðað lögheimili barns til bráðabirgða.

9. Að í bráðabirgðaforsjársmáli verði óheimilað að færa forsjá frá öðru foreldri til hins nema fyrir liggi að forsjárhæfni forsjáforeldris sé skert.

Barnaheill styðja þessar breytingar en ekki með þeirri röksemdafærslu frumvarpsins að þetta muni jafna stöðu foreldra sem mest í forsjárdeilu heldur að þessi breyting sé barninu fyrir bestu. Þ.e. að þessi breyting muni tryggja barni umgengi við báða foreldra sína meðan forsjárdeila er fyrir dómstólum og að það sé útgangspunkturinn en ekki það að foreldrarnir standi jafnir.

10. Að sú meginregla gildi að kostnaður vegna umgengni skiptist jafnt á milli foreldra nema þau ákveði annað í samningi eða sýslumaður úrskurði á annan veg. Gert er þó ráð fyrir að sýslumaður skuli við það miða í úrskurðum sínum að kostnaður vegna umgengni skiptist jafnt milli foreldra.

Barnaheill telja að þörf sé á skýrari skilgreiningu á *umgengi* í greinargerð. Barnaheill styðja þessa breytingu ef átt er við ferðakostnað milli lögheimila foreldra landshluta á milli en samtökin styðja þessa breytingu ekki ef átt er við til dæmis ferðalög til útlanda, bíó-sund-eða strætómiða. Slíkt yrði of foreldramiðað og þá væri ekki lengur verið að hugsa um hvað barninu væri fyrir bestu heldur hagur foreldranna þá hafður að leiðarljósi. Slík skipting væri til þess fallin að ýta undir ósamkomulag milli foreldra þar sem barnið gæti lent á milli.

Rétt er hins vegar að mati Barnaheilla að kostnaður við ferðingar og aðra stórviðburði verði sameiginlegur og að foreldrar verði að koma sér saman um innan hvaða ramma slíkur kostnaður ætti að vera.

11. Að forsjárlaust foreldri eigi rétt á munnlegum jafnt og skriflegum upplýsingum um barn sitt.

Barnaheill styðja þessa breytingu og telja mjög gott að kveðið verði skýrt á um þetta í lögunum sjálfum.

13. Nái breytingar á barnalögum fram að ganga þarf samhliða að tryggja að báðir foreldrar teljist framfærendur barnsins í skilningi laga um tekjuskatt og að stuðningur hins opinbera við einstæða foreldra skiptist milli foreldranna.

Barnaheill styðja þessa breytingu.

Virðingarfyllst,

Petrína Ásgeirsdóttir,
framkvæmdastjóri Barnaheilla